

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Themis Dea, Sev De Lege Divina; Stephani Pighii
Campensis**

Pighius, Stephanus Vinandus

Antverpiae, 1568

Mythologia Eis Tas Ōpas, vel Anni Partes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12935

MYTHOLOGIA

EΙΣ ΤΑΣ ΩΡΑΣ,

vel

ANNI PARTES.

Ex symbolis antiqui cuiusdam Toreumatis argentei, quod extat apud Reuerendissimum Episcopum Atrebatensem.

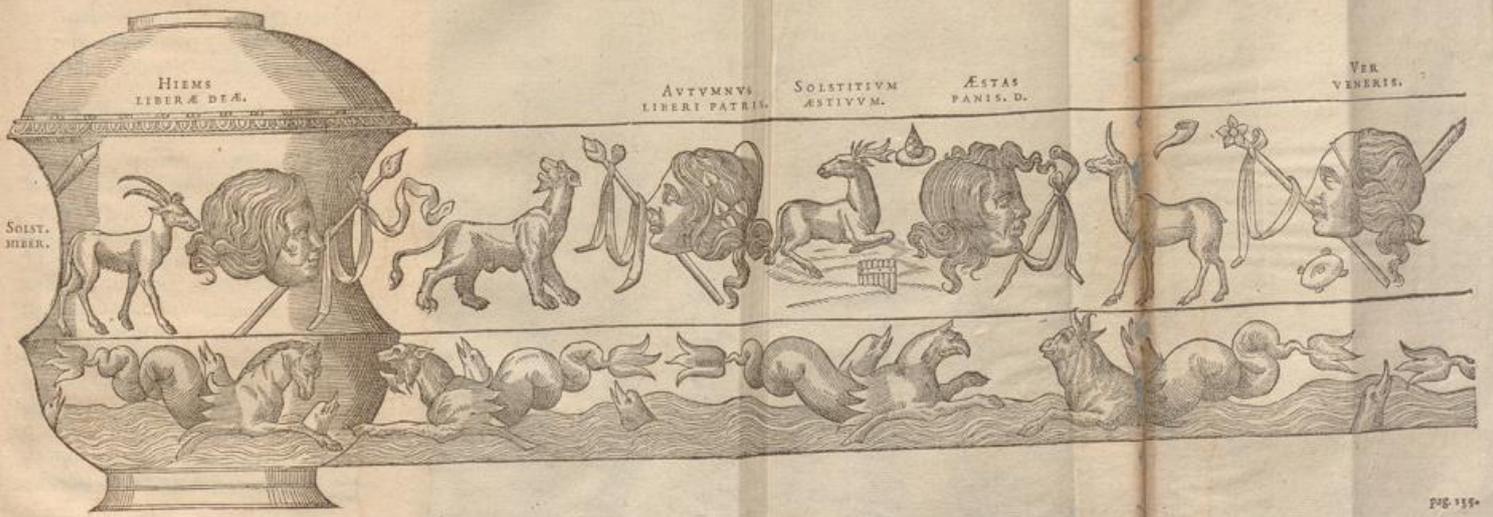
EVGIL

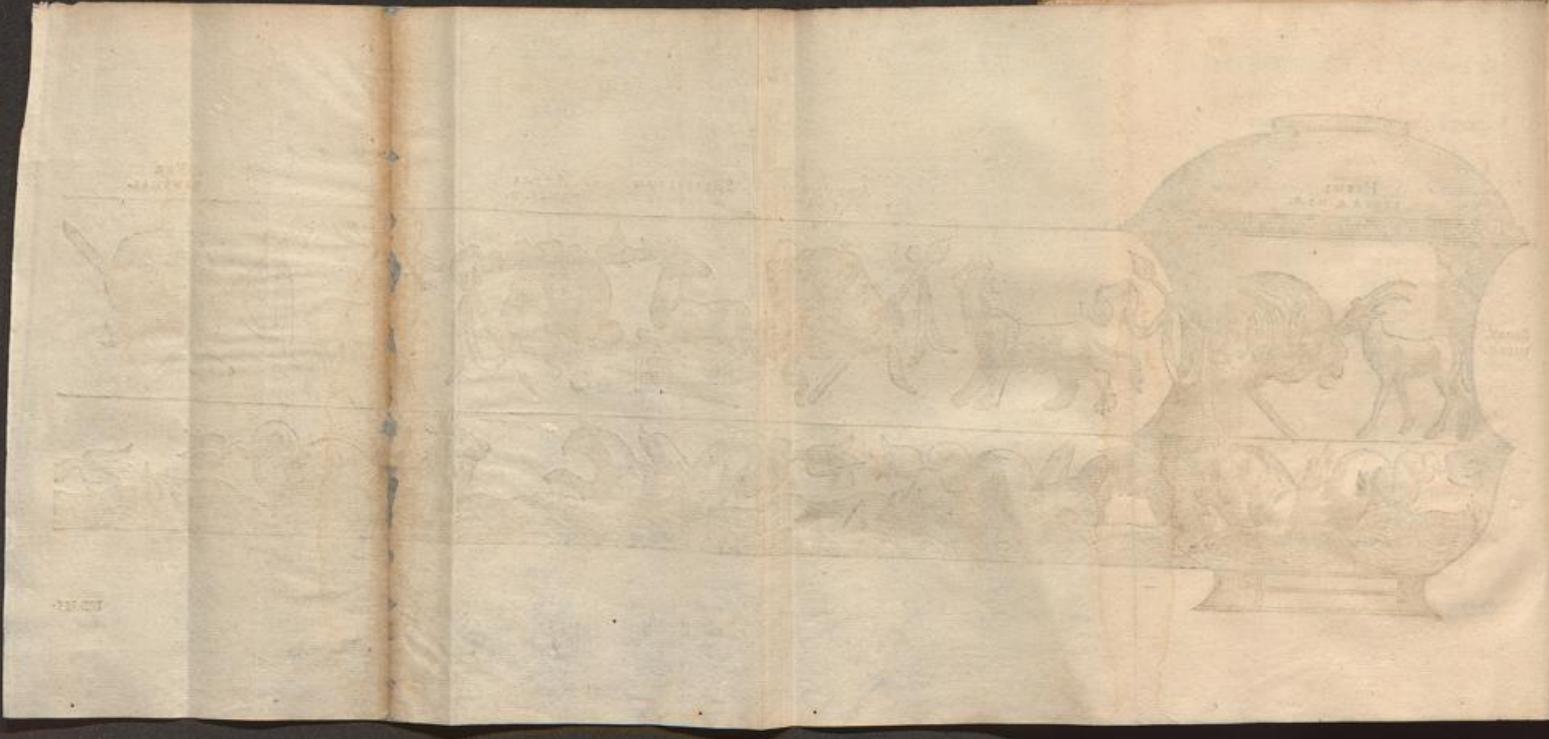
REVE

DOMINICI LAMPSO-
NII EPIGRAMMA IN
Toreuma Antonij Perenotti argenteū
antiquissimum.

Quod tibi in Atrebatum campis, Perenotte, repertū
Nobile Mentoreæ Sors dedit artis opus,
Tempora perpetuò labentis quattuor anni
Arcanis signans irrequieta notis,
Ceu prius, obscura tectum tellure iaceret,
Nilq; videretur Diua dedisse tibi:
Pighius antiqui nisi consultissimus æui,
Ut vixisse virum plurima secla putes,
Sculpta retexisset diuinis symbola chartis
Non tibi, non aliis sat bene nota prius.
Scilicet huic debes, dulce hoc, atque vtile donum
Ut Cræsi anteferas diuitiisque Midæ.
Dulce, quia ars melius facit intellecta, vel auro,
Vel gemma vt spreta suauius inde bibas:
Vtile, purgatam tacita quia voce bibenti
Personat auriculâ: DVM BIBIS, HORA
FUGIT.

REVE-

REVERENDISSIMO

ET ILLVSTRISSIMO

Atrebatensium Episcopo, D. Antonio Perrenoto, Stephanus Vinādus Pighius, Campensis, S. D.

POCULUM illud argenteum in Atrebatum agro repertum, Præsul amplissime, antiquissimū esse, tam forma, quàm artificis non imperita, sed planè secura manus indicat. Videtur autem ex eo poculorum genere esse, quæ apud veteres ob cælaturæ argumentum vocabantur Dionysiaca, tam in mensis quàm in sacrificijs vsu cognita, & à Græcis ob formā *κότυλοι*, vel si minora erāt *κοτυλίσκοι* vocabulo proprio appellata. De quorū formā & vsu hîc adijcere quædam, non absurdum videtur.

*Dionysiaca
poculum.*

Cotylicus.

Forma cotylis erat orbiculata, profun-

*Cotylorum
forma.*

funda, & sine marginis latitudine
 ampliore. Apollodorus poculi genus
 altum & profundum esse vult. nam
Cotyle quid. omne concavum antiqui *κοτύλλω* (in-
 quit) appellarunt: vt manuum & etiã
 coxendicum concavitatem. Sic Æ-
 schylus cymbala, vocavit cotylas, vt
 apud Athenæum legimus. Et in po-
 lypi flagellis extremi caliculi quibus
Polyporum
caliculi. forbent, & adhærent, deriuatiuè co-
Cotyledon. tyledonas dixêre Græci, acetabula
 vocât Latini, à simili vasculo, quo in
 mensis acetum apponi solebat, quod
 Græcis item cotyledō, vel oxybaphū
 nuncupatur. Variasse sæpius cotyli
 formam veteres, ex Athenæo facilè
 colligitur: apud quem Alcæus aurem
 aliquoties vnã habuisse prodidit.
 Diodorus aures nō habere, & label-
 lo profundo simile esse contendit,
 adeò vt quandoque ansatum, quan-
 doque verò sine ansa fuisse, fiat veri-
 simile.

simile. Vino autem potando cōmo-
dū fuisse, & vsitatū docet Ion. Chius,
Cotylum vino plenum dicens. Pro- *Cotyli vsus.*
bat hoc itidē vulgatissimū antiqui-
tus prouerbiū, quod ex Clitarcho
& Zenodoto ita citat Athenæus.

πολλὰ μεταξὺ πίνει κοτύλης, ἢ χείλεος
ἀκρα.

Quod paulò apud Gellium aliter re-
citat Sulpicius Apollinaris gramma-
ticus, pro cotylacalitem ponens: iam
verò vt in sacrificijs etiam vsui fuerit,
ex Platone, Eubulo, Aristophane, &
Polemone latiùs explicat idem Athe-
næus libro x i. adijcitq; ex Pamphi-
lo proprium Dionysio esse poculum, *Cotylus Dio-
nysio pro-
prius.*
cui sententię suffragatur etiam Iulius
Pollux libro v i i. ἔστι δὲ πὶ κοτύλος (in-
quit) Διονυσιακὸν ἔκπωμα. De cotylisco
idem sentit Athenæus libro supra-
memorato, κοτυλίσκος δὲ καλεῖται, ὁ ἱερός τῷ *Cotyliscus.*
Διονύσει κρατηρίσκος. Et vas ex quo Bacchi
mystæ

myſtæ effundunt, etiã cotylifcus appellatur, vti Nicander ait Thyatirenus illud ex Ariſtophanis Nebulis apponēs, μὴ δὲ σέψω κοτυλίσκον. Nō igitur mirū quod Bacchici argumēti cęlatura videamus plerunque ornata Dionyſio ſacra hæc pocula, qualia extant duo magnitudine, & artificio cōſpicua. Alterū Neapoli in S. Reſtitutæ templo ex baſalte marmore duriffimo, anſas habens duplicatas, hederaceis obuinctas coronis, laruas in ſuper thyrſos, & elemētōrū ſymbola cōtinens: Alterū Caietæ ſine anſis ex marmore Pario candidiffimo, exprimēs Bacchi infāris educationē, ſculptura peritiffimi artificis, qui nomē ſuū operi præclaro adſcribere nō erubuit, legitur enim ita eius titulus.

Cotylus Neapolitanus.

Cotylus Caietanus.

Salpion Athenienſis ſculptor.

ΣΑΛΠΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ
ΕΠΟΙΗΣΕ.

Tantæ autem ſunt capacitatis hæc
vaſa,

vasa, vt nunc in templis pro sacri
 baptismatis lauacris commodè ser-
 uiant, qualia plerumque heroibus
 solis dicari, & *πότα* appellari ob am- *πότα.*
 plitudinem & pondus, auctor est
 Athenæus, licet alibi rhyta inter ca-
 pacia quoque vasa enumeret, quæ
 refrigerando erant accommoda.

Sed hæc de cotylorum forma at-
 que vsu satis multa, si illud vnum
 adiecerim, tuum illud Toreuma mi-
 hi videri nobilis alicuius & percha-
 ri adolescentuli aliquando cinera- *Cinerarium.*
 rium fuisse. Nam aureis argenteisue
 vasis Principum ac nobilium cine-
 res condi solere quis nescit? Cæterū
 à paucis forsan animaduersum est,
 Romanos symbola, fabulas, & hi- *Mos effingē-
 di imagines
 in sepulchris.*
 storias, quibus monumenta, aras se-
 pulchrales & loculos ornabant, plæ-
 rumque ætati vitæ, & conditioni in
 ijs conditorū accommodare cōsueuis-
 se, id

se, id quod nos diligēti obseruatione didicimus. Imò & deorum personas ad eius effigiem sapius effictas vidimus, cuius in gratiam opus illud elaboratum erat neq; secus in hoc tuo argenteo cotylo. Panis larua imberbis, ac planè iuuenilis (Panisci dices magis propriè) cornibus pusillis, ac primùm enascentibus, ætatem indicare videtur immaturam, morte subrepti præpropera, cuius cineres in eo clausos fuisse suspicamur. Eò tendunt etiam cerui & bouis cornua tenella, ex quibus facilè animalium anni colliguntur. Animalia quatuor insuper perniciosissimi cursus, in hoc electa apparent, vt vitæ breuis spatiū citissimè præterlapsum exprimerent.

*Argumentū
Toreumatij.*

Sed vt argumentum operis breuiter aperiamus, illud nō videtur ex indocti sculptoris arbitrio confictū, verūm (vt prisca moris erat) omnino est

est eruditū: nō magis oculos intuen-
tium pascens, quā animos antiquę
religionis, vel potius philosophię
fundamētis imbuens. Complectitur
enim larvas deorū, qui quatuor an-
ni partibus præfident, intermixtis &
adiectis non temerē symbolis alijs,
quibus cęli annuam circumuolutio-
nem, elementorū cōiunctiones, So-
lis ac lunę in rebus omnibus procre-
andis socias vires, & effectus demon-
strat. Naturę igitur speculum hoc
tuum Toreuma rectē ne nuncupa-
bimus? si Theopompus Thericleum
calicem suum affabrē factum & vi-
no plenum laudans, ita alloquitur
aptissimē:

*Naturę spē-
culum.*

*Theopompi
calix.
Thericleus.*

Χώρει σὺ δεῦρο θηρικλέες πινόν τέκνον

Γενναῖον εἶδος, ὄνομά σοι τιθώμεθα

Ἀπεικάζεττον φύσεως, ἣν πλήρες δοθῆς.

Imò litterata non minus videri
possunt huius generis pocula, quā

*Litterata po-
cula.*

L quæ

quæ ob litteras insculptas à Græcis
γραμματικὰ ποτήρια vocari prodidit A-
 thenæus, quale fuit illud Enalli au-
 reum, quod è mari extractum Me-
 thymnæsis attulit, cuius in circulo
 vndecim litteræ ΔΙΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ
 conspiciebantur, veluti refert Anti-
 clides Atheniensis libro xvi. de re-
 ditibus: & illud argenteū quod Ca-
 puæ quondam Artemidi depositum
 fuisse scribit idem Athenæus, Home-
 ricis carminibus insignitum.

Porro morem ornandi Toreuma-
 ta & quæuis etiam vasa, Bacchi, A-
 pollinis, Herculis aliorumq; deorū
 fabulis, atque ijs etiam philosophiæ
 symbolis, quibus æquè nobis mun-
 di imaginem, & naturæ ordinem ta-
 citè demonstravit vetustas, multis an-
 tè sæculis, quàm Romanum floruit
 imperiū, apud Græcos in usu fuisse,
 atque ab his ad Romanos defluxisse
 existi-

existimo, à quibus philosophiæ, religionis, & artium bonarum omnium ingens habuerunt augmentum. Docent hoc Græcorum commenta & fabulæ, quæ occasionem & materiam amplissimã artificibus ingenijs primũ dedere, vt potuerint diuersimodè in hisce picturæ atque sculpturæ delitijs etiam seriò ludere.

Sed quare in poculis cursum Solis frequenter notis varijs expresserint, dicendũ erit, in causa esse videtur: quod vt Baccho, & Herculi, ita Soli cognato numini pocula sacrarit capacia Græcorum religio. Habere enim Solem aureũ poculum à Vulcanò fabrefactum fingunt Stesichorus, Antimachus, & Æschylus poëtarum vetustissimi, in quo Oceanũ ab occasu Orientem versus nauigare solet. Theoclytus autem ἐν δευτέρῳ ᾠπῶν, lebetem vocat Solis hoc nauigium,

Solis aureum poculum.

Lebes nauigium Solis.

L 2   veluti

veluti & ille, qui multo prior Titanomachiam conscripsit. Plutarchus verò *περὶ σαμιοφωγίας* oratione prima ex poëta forsitan aliquo vetusto, calycem appellare videtur, quasi receptaculū in se continens florum & fructuum omnium semina. Dicit enim mundi atque aurei illius sæculi primordio Solem curru suo incertū tenuisse tramitem, & vix auroram ab occasu separasse, neque vt nunc conuersas anni partes frugiferis calycis coronis circunduxisse. Extant Mimermi poëtæ versus pulcherrimi apud Athenæū, quibus Solem fingit in aureo lecto dormientem, in hunc usum sibi à Vulcano factō, ab Hesperidum terris per summa Oceani ad Æthiopes trajcere: per ænigma tale poculi profunditatem significans, vt ait Athenæus.

Eius itaque generis fabulas, occasionem

Solis calyx.

Solis lectus.

sionem dedisse veteribus arbitror, ut
 voluerint cæli & astrorum rationes,
 Solis atque Lunæ meatus per fabu- *Cur fabule*
 losa ænigmata in ipsis etiam poculis *in poculis.*
 repræsentare, & aptè compositis fi-
 guris rerum causas, tanquam muta
 quadam poësi exprimere: ut non so-
 lum inani spectaculo delectarēt ocu-
 los, sed animos etiam tacitis religio-
 nis, & philosophiæ præceptis instrue-
 rent, & vitam humanam ad bonos
 mores pellicerēt. Multa enim in hoc *Fabularum*
 videntur efficta, ut templis, aris, atq; *rationes di-*
 sepulchris conuenirent, plurima etiã *uerse.*
 reperta cognoscimus, quæ cœnacu-
 lis, balneis, triclinijs, & vasculis etiã
 omnis generis sunt accommodata. Nō-
 nulla quoque ob argumenti fæcun-
 ditatem & præstantiam, tam sacris
 quàm profanis locis sunt apta. Sic
 quatuor anni tēpestates, quæ à Græ-
 cis vnico vocabulo *ἄρται* vocantur, in

Bacchi, Apollinis & Herculis tēplis,
 Solis & Lunæ operationes, effectuf-
 que demōstrant. In sepulchris vitam
 mortalium terminis circumscribūt,
 & omnia in lucem exorta, ad mortē
 & tenebras necessariò recidere do-
 cent. Auferunt vitę præsentis deside-
 rium, & ad immortalitatis studium
 animos accendunt: In profanis autē
 locis, nempe cœnaculis, balneis &
 conuiujs oblate & *ωρῶν* picturæ, tem-
 poris præterlabentis, & vitæ fugacis
 memoria, ab ocio & ludicris ad seria
 & res agendas, à luxu ad frugem sol-
 licitant, vel saltem (quod corruptissi-
 mo illo sæculo non rarò interuenisse
 puto) mortis necessitate persuasa, ex-
 plosis curis, animos ad lætitiā exci-
 tant, illud poëtæ auribus hominum
 tacitè occinentes:

*Quid cineri ingrato seruas bene olentia
 ferta?*

An

An ne coronato vis lapide ista tegi?
 Pone merum, & talos, peneat qui crasti-
 na curat.

Mors aurē vellens, viuite ait, venio.
 Adeo nihil tam præclarè inuentum,
 quod non tādē in abufum trahant
 humana vitia. Sed in meliorem pro-
 fectò finē, clariffime Antiftes, magnā
 veteris picturæ partem excogitatam
 videmus luce clarius. Monftrat idē
 tui Foreumatis calatura. Namq; eos
 typos, nō Gryllos eſſe (vī Plinius ap. ^{Grylli.}
 pellat varias & ridiculas picturas) fed
 ferij quid omnino cōtinere viſo opa-
 re ipſemet primo ſtatim aſpectu a-
 gnouiſti. Igitur me accerſito, pocu-
 loq; tradito, vt viderem omnino vo-
 luiſti, nunquid abſtruſi poſſem ex ijs
 quæ cōplectitur, è tenebris in lucem
 eruere. Parui tuis iuſſis ex animo lu-
 bens. Et licet ab ea philoſophiæ par-
 te me non parum alienarit hiftoriæ

studium, quod me iam quadrienniū
ferè tenuit, nihilominus pro mei in-
genioli modulo, symbolorum om-
nium contextum ordine interpreta-
ri, & quam potui breuissimè eorum
rationes veterum auctorum testimo-
nijs probare conatus sum. In quo la-
bore, si vel ex parte aliqua tuæ expe-
ctationi me satisfecisse intelligam,
nihil est quod cerebrosa morer am-
plius quorundam iudicia, animusq;
ad maiora in huiusmodi argumento
tentandum tuis auspicijs mihi pluri-
mum augebitur. Sed interim vt in-
stituimus, ad rem ipsam pergamus.

VER.

*Ordinis sym-
bolorū ratio.*

ET in primis, vt ordinē sequamur
naturæ (quæ artifex ex vetustissimo
scribendi vsu in dirigendis per vasis
ambitū symbolis, cursum Solis diur-
num imitando obseruauit) à notis
Verni

Verni temporis, nobis etiam aptissimi-
 me incipiendum erit. Veri enim ad-
 scribunt philosophorum probatissimi
 mi quique, nō solum anni, sed etiam
 mundi & sæculi initium. Eius autem
 est symbolū Veneris larua, quæ Dea
 præsidet verno tempori, & in eius pe-
 culiari tutela est mensis Aprilis, ani-
 malium generationi accommodus:
 Cū enim omnia per eam veniant,
 id est orientur, rectè Venus est dicta,
 vt testatur Cicero de natura Deorū
 libro secundo.

*Ver mundi
initium.*

*Ver Veneri
sacer.*

*Venus vnde
dicta.*

Pulchrè igitur operis sui exordio
 Lucretius, vbi Venerem inuocat:

*Per te quoniã genus omne animantum
 Concipitur, visitq; exortū lumina solis.*

Et iterum.

*Nam simul ac species patefacta est ver-
 na diei;*

Aëria primū volucres te diua, tuumq;

Significant initu percussa corda tui vi.

houp

L 5

Et

Et postea.

*Quæ quoniã rerũ naturam sola gubernas,
Nex sine te quicquã dias in luminis oras
Exoritur.*

Sic alia multa ibidem canit, quibus vernam illam temperiem, & animantum omnium procreationem Veneri attribuit. Rationes plurimas enarrare latissimè ex Ouidio, Macrobio, & alijs multis auctoribus, nisi propositum esset obiter tantum causas rerum attingere, quæ ad præsens spectant argumentum: alioqui nimis longa rexenda mihi esset historia.

De hastarum religione & significatione varia, quas summa superstitione colebant veteres, nos multa in sacris Quirinalibus. In hac autem cælatura singulas singulis Deorum larvis adiunctas videmus cuspidum varietate differentes, sed vittis obligatas omnes: ut dijs sacratas esse constet: quod

Hastæ Deorum sacre.

quod signum etiam victimis addere solent ad aram ducendis. Alioquin & propriam hoc loco habent interpretationem hastæ tēnijs obuinctæ. Solis enim & Lunę consensum in rebus procreandis indicant. Nam hastam Osiridi vel Soli, tēnias verò seu vittas Isidi (quę Luna est) tribuere solēt Ægyptij. Isidis ideo statuas multicoloribus fascijs vestiebant, Lunæ varias in elementorum coaugmētatione operationes & effectus his representantes: Licet Heliodorus ad varias Lunæ *φάσεις* id est facies, vel aspectus hanc tēniarum diuersitatem referat. In tabula tua hieroglyphica, quam ex ahenea Bembi antiquissima depingi tibi curauit vir omnigena eruditione præclarus Antonius Morillonius (vt haberes etiam typū eius philosophię, cuius in gratiã philosophorum omnium præstantissimi qui-

Haste Osiridis.

Vittæ Isidis.

Tabula ahenea Bembi.

quiq; sunt peregrinati) videmus Isidem alibi candidis, alibi versicoloribus toto corpore vittis obuolutam.

*Pomum ac
rosæ quid
notent.*

*Pomum Ve-
neris.*

*Venus vi-
ctrix.*

*Diademata
Venus.*

Sed quod ad Veneris hastam at-
tinet, in eius cuspide vides pomum
rosæ folijs cinctum, quod florum &
fructuum primitias signare videtur
aduenientis æstatis. Poma autē Ve-
neris in tutela esse, maximè *εαρινά, καί
γλυκέα*, auctor est Artemidorus: & li-
cet pomorū inuentorem Dionysium
velit Theocritus, Veneri tamē ea tri-
buunt Antiphanes, & alij quidam.
Romani ob victoriam formæ, quam
Paridis iudicio est adeptæ, Victricem
Venerem cum pomo, & palmæ ramo
depingunt, qua specie frequenter vi-
demus in antiquis statuis & nu-
misinatis.

Addunt fronti diadema, vt in lar-
ua eius vides, victoriæ & Imperij in-
signe, quod simul cum triumpho in-
uenit

uenit primū Dionysius deuiētis Indis, vt apud Plinium legimus.

Rosis autē gaudere Venerem poētæ fabulantur omnes, quod odorum suauitate, & aspectus lepore & gratia excitetur Venus. Ob pulchritudinis sanè opinionē Veneri rosam esse sacram & propriam testatur Pausanias in Eliacis. Quā ipsa primum inuenit odoris gratitudine ducta, cū in formæ cōtrouersia à Iunone, & Pallade cestum amoris fasciā deponere cogere-
retur, veluti diserta ludit fabella Libanius Sophista. Cū igitur pulchritudinis augmentū & victoriæ adminiculū fuerit Veneri rosa, nō mirum in delitijs illi esse poētas canere, vt Martialis ad rosam libro VII.

*Felix rosa, mollibusque sertis
Nostris cinge comas Apollinaris,
Quas tu neētere candidas, sed olim;
Sic te semper amet Venus, memento.*

Eandem

Rosa Veneri
cur sacra.

Rosa rubra
refacta sit.

Eandem quoq; fingunt suo sanguine ex alba rubram fecisse, pede in rosarum spinis vulnerato, cum Adonidi sub apro periclitati vellet succurrere. Fabulã lepidissimè recitat Aphthonius in progymnasmatibus. Attingit etiam Claudianus de raptu Proserpine libro secundo de Venere in campis Siculis rosas colligente, ita canens:

Sic fata, cruoris

Carpit signa sui.

Quam lectione sequitur Politianus. In multis tamen exemplaribus, *doloris*, non *cruoris* habetur, quod neque potest improbari, ut de Adonio etiam flore locus intelligatur. Tam enim in rosa, quam in Adonio flore signa doloris sui reliquit Venus, sanguinem amasij in hunc mutando, & illã proprio cruore tingendo. In rosæ autem elegidio, quod quidam Virgilij, quidam

Flos Adonidii.

dam verò Aufonij esse volunt, aurorę
rosa comparatur aptissimè, & in Ve-
neris tutela esse sic canitur.

Ambigeres raperet ne rosis aurora ruborē,

An daret, & flores tingeret orta dies.

Ros vnus, color vnus, et vnū mane duorū,

Sideris, et floris est domina vna Venus.

*Forſan & vnus odor, ſed celiſior ille per
auras*

*Diffatur, ſpirat proximus iſte magis.
Cōmunis Paphiæ dea ſideris, et dea floris*

Præcipit vnus muricis eſſe habitum.

Fax ardens, & erecta vt orientis & af- Facis ſymbo-
lum.

cendentis eſt Solis; ita etiam amoris,
ac vite nota creditur: hinc Veneri nō
tantum, & Cupidini tribuitur, ſed e-
tiam Ilithyæ quæ parientibus a eſt, Ilithyia.
& Lucina vocabatur, id quod Ho-
merus teſtatur aliquoties, neq; præ-
terit Pauſanias.

Quin etiam Matrem magnā, quā Mater Ma-
gna

terram credebant, cum face erecta, &
tympano

tympano

tympano pingebāt: cuius sacra quot annis Megalesia principio mensis Aprilis summo cultu celebrabant Romani.

Tympanum.

Per tympanum verò quale etiam Veneris larux subiacet, terræ superficiem intelligebant aëri contiguam, quæ magis fertilis & germinabūda, animantibus vitam & alimenta supeditat. Hæc de Verni tēporis symbolis hoc loco satis.

AESTAS.

Panislarua.

SEquitur Panis larua, Solis æstiuū hoc loco symbolum, quando cooperante cæli & astrorum virtute vim genitalem per orbem vniuersum distribuit, omnia prognata vegetat, & calore suo matura reddit: Semina enim mundi propellere, & diffundere credebatur Pan Deus (qui sol est) vt multis probat Macrobius, vimq; genitalem

nitalem illi curæ esse dicebāt. Quam ob causam *ξαγοπόρωπον* Pana fingunt *Hircus Pan.* Ægyptij, & *μένδλω* eodem quo hircū nomine vocabant. Hoc enim animal natura libidinofissimū Pani sacrū est, & maxima religione colunt Mendesij apud Ægyptyos. Auctores sunt Herodotus, Diodorus, Suidas, & alij.

Porro ad vegetandi augmentādi- que potentiam Solis pertinet, quod *παν ἄδρος καὶ αὐξητῆς* Pan appellatur à Græcis, quo etiam respiciunt principes poëte, cūm Orpheus de Pane Deo in hymnis ita canens:

Βόσκων ἀνθρώπων γενεῶν κατ' ἀπείρονα κόσμον,
tum Homerus qui Deum pastoralē appellat dicens,

Παν' ἀνακειλόμεθα νόμον θεὸν ἀγλαέθειρον.

Sic pedum pastorale datur illi pro hasta, baculus scilicet incuruus, & *Pedū pasto-
rale Panis
dei.* impolitus, qui res quascunque è terra natas, pro cursu temporis rursūm

M in

in terram redire significat.

*Cornua &
iubæ.*

Cæterū cornua, & iubæ in Panis fronte, item capilli setarum in modū obdurati, filuas ac segetes, æstiuo solis calore adultas, & maturas signare volunt quidā, sed radios solis intensos interpretantur Macrobius, Placides, D. Augustinus, Eusebius, Valerius Probus, & alij multi. Neque dissentiunt Græcorum vetustissimi quique, qui aurea illi cornua & rutilam splendentemq; comam tribuūt. Ex quibus Homerus in superiore versu ἀγλαέθειρον, & alius quidam apud Hephestionem χρυσόκρειον Pana inuocant, radiorum Solis splendorem intelligentes.

*Fistula Pa-
nis.*

Laruæ adiacet Panis fistula ex septem cannis cōpacta, quam eius inuentionē esse testatur Virgilius: ait enim;

*Pan primus calamos cera coniungere
plures Instituit.*

In

In septemplici hac fistula licet aliqui spirantium in orbe toto ventorū imitationē esse velint: plures tamen harmoniam cælestē, hoc est, mundi, septem planetarum, aliorumq; siderum consensum interpretantur. Quibus accedit Orphei auctoritas, qui Panæ deum *ἁρμονίαν κόσμου κρέκειν* scribit, & amplissimis nominibus *κοσμοκράτορα καὶ ἀστροδίατον* appellat, insinuās quòd mundi & astrorū concors virtus Solis vigori viuificè subseruiat, & materiam feminum suppeditet per corpora inferiora distribuendam.

Adest larvæ pini vel piceæ conus *Pini conus* in patella, sacrificijs frequentissimus fructus, flammis adhibitus gratissimi odoris. Cæterùm non solum Matri Magnæ, sed & Patri Deo sacra pinus est, Solis ac naturæ imaginē quandā referens, vertice videlicet globato altissimè crescens, folijs radios solares

imitantibus, quæ prætenuia, longa, & acuta nunquam decidunt, & semper virent. Ipsa etiam nux pinea flammæ ascendentis speciem præbet, lacunatis reticulatim toris, & in turbinem ascendentibus. Sed qua ratione Matri Magnæ tribuatur, & naturæ terreve symbola contineat, exponere huius loci non est. Etenim nostro argumento subseruisse sufficiet. Adijcimus tantum ob alimenti præstantiâ, & vbertatē pastorali deo hanc arborem quoq; sacrari, quam ἀπὸ τῆς πίνας πίνας appellari posse existimo, licet à πίνω quidam deducant: Eius enim πίνας, id est, nuclei, vel strobili plurimum (vt auctor est Diphilus) præbent nutrimenti. Mnasitheus verò pinguefacere corpora scribit, & ad bene digerendū conferre plurimum, urinam ciere, & ventrem bene disponere. Rectè igitur Pani Deo quem se-

mina

*Pani sacra
pinus.*

mina vniuersi propellere, ac omnia vegetare diximus, pinum sacrasse veteres videntur. De Pityde verò Nympha, ob amorem Panos in arbore pinum conuersa Boreæ riualis inuidia, pulchram fabellam ex Pausania cecinit Achilles Bochius, Symbolicarum quæstionum libro vltimo. Ob quam causam pinum volunt Pani Deo in delitijs esse.

Pitys nympha.

AUTVMNVS.

Tertia est Bacchi larua, qui Romanis Liber Pater dicitur, & Græcis Dionysius, quasi *Διδόνιστος*, quia sit vini dator, vt apud Hesiodi interpreté legimus. Autumno auté præesse constat, ideoque ab Orpheo *βοξυφόρος*, & Homero *πολυδάφυλος* nuncupatur. Nam Solis tertiam anni stationé peragentis, vel declinantis in hiemem, symbolum est Bacchus, qui *ῥιζονος* inde

Bacchi larua.

*Trigonus.
Bacchus.*

M 3 ab

*Lycus &
Liber.*

ab Orpheo quasi tertiæ geniture, vel ætatis: quam Sol autumnali conuersione peragit. Porrò Lyfiū, vel Alyfium & Lyeum à Græcis à soluendo vocari constat, & Liberū Romanis à liberamēto, vti Varro auctor est, non solūm quòd animū à curis liberet vinum, sed etiam quòd Sol Autumnalis femina & fructus maturos à stirpibus suis dissoluat, & separet.

*Corona hederacea.
Thyrſus & scutum.*

Insignia laruæ sunt Bacchicæ corona hederacea, quam primus portauit, auctore Plinio, Thyrsus & scutū, victoriæ atq; triumphu Indici argumenta, ob cuius rei memoriam in solennibus Bacchi sacris Thyrsos, galeas, & scuta hederæ folijs adornata ferre solent Thraces, de quo nos latius alibi.

*Hedera cur
Baccho sacra.*

Hedera verò Bacchū gaudere ab omnibus decātatum est, quam ideo Dionysium vocant Græcorū aliqui, &

& ipse Deus *κισσοφόρος καὶ κισσόβριος* à poëtis frequenter appellatur. Causam nonnulli ad fabulã referunt. Bacchũ videlicet infantẽ à nutricibus nymphis hedera occultatum fuisse atque seruatum, cum à Iunone nouerca quæreretur. Plutarchus autem in problematibus Baccho sacram dicit, quòd sit quædam hederæ species, quæ comesta absque vino ebrios reddat, & mentes ad furorem incitet. Atq; hinc etiam poëtarũ corona est hedera, vt apud Persium in prologo:

Quorum imagines lambunt, hederæ sequaces. Et apud alios frequenter. Poëtis enim facilius est *κατ' ἐνθουσιασµὸν καὶ μετ' ὀνοπρωσίαν* carmina cõdere. Sed quod scopo nostro conuenit, Baccho hederam sacram ob id etiam esse volunt, quòd plantas omnes (veluti Sol autumnalis) quibus adhæret, in senium cogat, alimẽta subtra-

M 4 hendo:

hendo: Testatur hoc non solum Plinius, sed extant etiam Laberij carmina, in quibus pulchrè hederam senio comparat dicens:

*Vt hedera serpens arborũ vires necat:
Ita vetustas ambitu annorum necat.*

HIE MS.

Liberæ larua

Restat vltima Liberæ deæ larua, extremi temporis symbolũ. Cognoscitur ex Thyrso; nam Romani eam cum Cerere & Libero consecraverunt. Ex Cerere autem natos Liberũ & Liberã affirmat Cicero, & in Verri-
Proserpina. narum sexta Liberam Proserpinã esse dicit, quã terræ vim genitalem esse, qua fruges & herbas producit, ex Mythologorum sententia docet D. Augustinus. Vnde Proserpinam dictam volũt Latinis à proserpendo, vt
Hecate. & Hecaten Græcis, ob fecunditatẽ, quòd in centuplum plerumque propaget

paget accepta femina; qui numerus
frequentè à Græcis pro multitudine
incerta solet accipi. Rectè igitur ca-
nitur in Orphicis Persephone *κερποῖσι* *Proserpine*
raptus.

βρίουσα : & iterum *λειμωνιάσιν χείρουσα*
πνοήσιν. Eam enim in Ennensium ne-
more (qui locus, cùm quòd in media
insula est, tum quòd perpetuò floreat
& fertilissimus sit, Umbilicus Siciliae
nuncupatur) à Plutone raptam fin-
gunt poete, quod per hiemem vis il-
la genitalis ob solis absentiam & cir-
cunstantia frigora deficiat, & terræ
visceribus abscondatur. Sic inferorū
reginam vocant Proserpinā, & Plu-
tonis coniugem fabulantur, cui Deo
terrena vis omnis est sacra, Cicerone
auctore.

Adferemus & aliam rationem ex
Macrobio, huic loco non inconue-
nientem, quæ Proserpinā vel Liberā *Liberæ syme-*
bolum.
hibernū tēpus referre docebit. Astro-

M 5 nomi

*Veneris domi-
ciliū in Zo-
diaco.*

*Proserpine
domiciliū.*

*Adonidis
fabula.*

nomi Zodiacum in duo hemisphæria
secare solēt, superius videlicet, & in-
ferius. Superius autē ascendens est
Solis, lucemq; adaugentis & vitam,
quod Venerem inhabitare tradunt,
cuius terminos ponunt ab Arietis si-
gno ad Libram. Inferius verò quod à
Libra per vltimos pisces extenditur,
qua Solis declinantis est via, vt tene-
brarum & mortis, ita Proserpine do-
miciū appellant. Eadem ratione
Physici terram ipsam partiuntur, su-
perius eius hemisphæriū, cuius par-
tem incolimus, Venerem appellātes:
Inferius verò aliqui Plutona, aliqui
Proserpinam vocauerunt. Adonim
igitur Veneris delicias (quem Solem
esse volunt) Assyrij summa religione
coluerunt, & sex mensibus esse apud
Proserpinam dixerunt, id est in infe-
riori hemisphærio, quod lucem &
calorem eius minuit, & sex apud Ve-
nerem

nerem, cum incipit alterum ascendere cum incremento caloris, & luminis. Sacra verò quæ Adonia ab eius nomine vocabantur, quotannis per omnem Syriam celebrari solent, per flebiles ululatus, & lugubres sonitus mense Iulio, quem D. Hieronymus ideo Adonium appellat, quo ut in venatione ab apro occisum plangebant, ijs ritibus sacris discessum Solis ad inferius hemisphærium profequentes.

Fingebatur & Venus plangens a-
Venus plangens.
 masij ad Proserpinam abitum, cuius simulachrum visebatur in Libano monte (quod ipsius Adonidis quidam volunt esse) capite obnupto, specie tristi, faciem manu læua intra amictum sustinens, lachrymæ, ut testatur Macrobius, vberes visione conspicientium destillare ex oculis credebantur. Quæ omnia speciem no-
 bis

bis hiemis describunt, quo tempore terra languens & tristis Solis calore destituta est, atque is ipse nubibus obtectus rarum ac breuem sui dat conspectum, aër verò pluuiosus fontium ac fluminū alueos exturgescere cogens, omnia passim lachrymis suis madefacere videtur.

QUATVOR FERARUM Significationes.

Dicendum nunc erit de quatuor feris, quas laruis intermixtas videmus. Sunt autem ex quadrupedū siluestrium genere pedum, ac corporis naturali pernicitate notissimæ, atque in hoc argumentum selectæ, vt properantis anni fugacitatem exprimerent. Sunt etiam Dianæ ob venerationem sacra, quam Lunam esse auctorum vtriusque linguæ consensu re-

*Ferarū per-
nitas.*

Luna.

fu receptum est. Rectè autem Solis annum cõficientis adijciuntur symbolis, quod in generatione propaganda Solis adiutricem esse Lunam Phyci tradant. Vitalem enim spiritum & sentiendi vim à Sole: alimentum verò, & augmentationem à Lunari globo fortiri animata, humore denique vnus, & calore alterius inferiorum corporum substantias omnes subsistere volunt.

Hebræorum autem arcana quæ vulgo Cabalistica vocantur, continent siderum atque Idearum cælestium virtutes omnes ad inferiora manantes Lunari globo primùm excipi, atque inde tanquam ex Amaltheæ quodam cornu per subiecta elementa, vt genitale semen diffundi atque erogari. Itaque Lunam elementorum temperamentis, & inferiorum corporum coaugmentationi
&

*Virtutū cele-
stium fluxus.*

& dissolutioni non leue momentum adferre constat.

Cornu.

Sed animalium laruis quibusque additorum rationes indagandæ sunt aliquantò diligentius, si prius illud cornu vnicum inter Veris symbola locatum quidnam sibi velit explicauerimus. Quod etiam ad Lunæ significationem referendum videtur, quam Solis in generâdo adiutricem diximus. Eius enim primam *φάσιν* vt Græci vocant, cùm exoritur emergitque à Sole, corniculationem appellant: qua specie cùm visitur *μιννοειδής* dicitur, hoc est falcata, si Martiano Capellæ, & Firmico credimus. Scarabeorum quoq; secundum genus quod bicornis est, Lunæ ab Ægyptijs simili ratione consecratur, vt auctor est Orus, quæ *ταυροκέρας* etiam nuncupatur in Orphicis, & Lunæ altitudinem Taurum esse tradunt Astrolo-

Luna Ταυροκέρας.

astrologi. Item Isis cum cornibus ab *Isis cornuta;*
 Ægyptijs colitur, quæ eadem Luna
 est, vt Diana apud Græcos, cuius nu-
 mini cornua sacrauit antiquitas, non
 radios tantum solares significantia
 (vt supra retulimus) sed etiam sum-
 mam rerum abundantiam & fertili-
 tatem, cum ex humoris ac alimenti
 superfluitate nascantur in corpori-
 bus animantium. Igitur Lunę aquis,
 & humoribus omnibus dominanti
 τῷ φερικάρῳ (vt Orpheus ait) atque
 Dianæ quam *καλοῦς καρπῶν ἀπὸ γαίης*
ἀγειν dicit idem, non ineptè cornua
 dedicarunt. Aequè etiam fluuios pas- *Fluuiorum*
 sim *ταυροκράνους*, cornigeros, vel bicor- *cornua.*
 nes nominant poëtæ, ob vbertatem
 & rerum omnium abundantiam,
 commoditatemque quas vicinis re-
 gionibus subministrant. Qua forma
 Acheloum atque alios fluuios ali-
 quādo pingere solent Romani, apud
 quos

quos etiam fuit vſitatiffimū fluuijs cornu omniū fructuū copia & varietate conſpicuum adiungere, Veluti etiam Felicitati, Liberalitati, Copiæ, Annonæ, & Fecunditati, quorum omnium ſymbolis plena ſunt veterum numiſmata, vt & aliorum numinum quę beneficijs ſuis egeſtatem & rerum inopiam ab humano genere arcere credebantur. Eò reſpicere videtur Horatius de Italiæ felicitate ad Iccium ſcribens,

Aurea fruges

Italia pleno diffudit Copia cornu.

Quid igitur mirum, ſi Lunæ ac fecunditati proprium cornu, feraciſſimi veris ſymbolis adiungatur.

Vt ordinem a nobis propoſitum ſeruemus, ex quatuor animalibus occurrit imprimis Veneris laruæ additus Hinnulus, anni noui, Solis creſcentis, vel Verni temporis argu-

men-

*Hinnuli
ſymbolum.*

mentum adiuvans. Est enim ceruorū
 fætura à Græcis *νεβρός* appellata, quasi
νεωσι βορὰν ἐνδεχόμενος, id est, nunc re-
 cens alimentum admittens, vt pul-
 chrè Anacreon insinuat *νεβρὸν*, *νεοθήλεα*
γαλακτινὸν nuncupans, id est nuper vi-
 rescentem & lactantem. Attici, & Io-
 nes indifferèter tam fœminas, quàm
 mares *νεβρούς* nomināt. Primogenios
 etiam ceruos procas vocari veluti re-
 pentè, ac nuper natos obseruauit ex
 Græcis auctoribus Cœlius Rhodigi-
 nus, *περὶ ἐλάφου γέννημα* aiunt Suidas
 & Varinus. Licet Gaza damas velit
 esse procas, & Plinius capreas ita vi-
 deatur appellare. Sanè diuersitas hæc
 nominum & animalium similitudo
 non parū adfert obscuritatis, vt dor-
 cadis, damæ, capreæ, certui, nomina
 plerumq; confundant auctores, vt-
 que omnes cerui appellatione com-
 prehendere Aristotelem dicat. Au-

N gusti-

gustinus Nyphus. Sed parum aut nihil huic nostro argumento illud adfert difficultatis, siue enim nebrum dicamus esse hoc tui Toreumatis symbolum, siue ceruam: semper nascentium cum anno exurgente rerum nobis erit nota. Eiusdem namq; generis sunt animalia, ætate tantum differentia. Cerua etiam huic loco non malè cōueniet, ob Telephi fabulam, quem à cerua nutritum fingunt poëta, Solem orientem nobis describentes, *τήλεφος* enim quasi *τηλεφῶς* procul radians lumen est. licet sint qui rationem nominis ad historiam ipsam referant, vt *διὰ τὸ Φηλάσαι αὐτὸν ἔλαφον* Telephus sit nominatus. Auges fertur filius, *αὐγή* splendorem significat & aurorã. Cerua quæ eum lactauit, principium motus esse vult, & temporis. *ἔλαφος* enim quasi *ἑλαφρός* agilis, leuis, & velox.

*Telephus à
cerua nutri-
tus.*

Auges.

Sed

Sed nos ad ceruum transeamus, qui alto iugo apud Panis laruam insidens solstitij æstiuu nobis imaginem præbet, quando Sol Cancrī Tropicum occupans, toto die quiescere videtur, viæ reliquum sibi decliue respiciens. Habet enim hoc ex natura ceruus, vt in ipsa perniciosissima fuga stationem faciat, & requiem interponat, donec qui sequitur appropinquet, tum fugam rursus arripit. Esse autem nondum ætatis perfectæ, curta, & nõ valde ramosa cornua indicant, vt iuniori larue Panice aptius accommodaretur, quod cur ita factum fuerit, superius declarauimus. Ceruam igitur potius appellabimus, quæ proxima adultis species est. Nominant & Dorcades τὰ τὸ ἐλάφου γενήματα ob acutiem visus. ὄξυδερπες γὰρ τὸ ζῶον ἐστὶ καὶ εὐόμματον, inquit Varinus. Quapropter non ineptè Soli, quem

Cerui sicut
bolum.

Cerui sicut
hoc est
est
Ceruides.

Dorcades.

*Sol mundi
oculus.*

mundi oculum & luminis fontem nuncupant philosophi, potest attribui. Nocte etiam videre, & oculis apertis dormire Dorcades, auctores asserunt: denique non solum perspicere acerrimè, sed etiam humorem quendam habere intra viscera, qui caliginem depellit oculorù tradunt: ut apud Origenem legimus in vna ex Homelijs quæ extant in Cantica Canticorum. Porrò Solis æstiuo calori rectè ceruum comparasse veteres, ex varijs quas habet huic fideri conuenientes proprietates, animalis naturam indagati facilè patebit. Viuacissimum in primis est, ob idque Soli vitæ principia excitanti sacrum, ut coruus Apollini, qui Sol est exoriens. Mutat annuatim semel cornua, & ijs amissis semet abscondit, quoad altera renasci cœperint, veluti Sol hieme à nobis refugere videtur,

radio-

*Cerui pro-
prietates Soli
conuenientes.*

ibidem

VI

radiorum vigore destitutus. Seriatim tranant maria, ac flumina porrecto ordine, & capita cornibus pōderosa præcedentiū imponunt clunibus, & primus defatigatus postremum se in locū recipit, requiem capiti quærēs, atq; ita in orbem redeūtes Solis reuolutionē seriatim dies cōnectētis imitari vidētur. Deniq; quod Panicæ libidini vel Solis vigori viuificæ cōuenit, cūm coitum appetit ceruus (post Arcturi illud sidus mense Augusto cōtingere scribunt Aristoteles & Plinius) calore exasperatur, & fit ferocior, neq; vna tantū cōtentus est, sed mutat sēpius, & discurrens aliam atq; aliam subito supergreditur, subigitq; nō stando, sed currendo, atq; implet vnus multas breui tēpore. Veluti Sol in cōtinuo motu passim & vbiq; generationē propagat, diuersissimisq; plagis rerū naturæ satisfacit. Hæc ex

N 3 Oppia-

Oppiano, Plinio, Solino, atq; etiam Aristotele, qui item simos natura libidinosos esse conijcit, ex ceruorum similitudine, de quibus nunc satis multa diximus.

*Panthera
Symbolum.*

Panthera Indiae atque Orienti notissimum animal Bacchi laruae tertio loco adiunctum est, quod ex mammaru ordine cognoscimus. Auctores enim habemus Aristotelem & Plinium, quatuor mammas medio ventre gerere Pantheram. Difficile alioquin est in picturis vel sculpturis antiquis Leopardos, Lynces, Tigrides & Pantheras cognata & similia ferè animalia ab inuicem discernere, quæ Baccho (in cuius tutela Autumnum esse diximus) ob similes ferè causas sacrarunt veteres. Sed de pardali siue panthera, ne nimis longi simus, quaedam solummodo adferemus, quæ Baccho dedicatam esse ex varijs auctoribus

*Baccho sacra
Panthera.*

etoribus facile probabimus. Refert Philostratus libro secundo de vita Apollonij, Pantheram captam fuisse in Pamphilia, magnitudine, & aurea torque insignem, in qua scriptum erat Armenijs litteris, Regem Arfacem Armeniæ Nisæo deo sacrasse feram, quam ex eo tractu styracis odore illectam per Caucasii iuga in Pamphiliam penetrasse volunt. Gaudet enim mirum in modum aromatibus hoc animal. Vidimus Venetijs apud Æream Vicum Parmesem, antiquitatis studiosissimum virum, numos Galieni Imperatoris quamplures, & inter eos unum cum Panthera, & hoc titulo:

LIBERO P. CONS. AVG.

Rectè ait Varinus, Lyæus, à Lycophrone & alijs, tauro atque pardali comparatur, cuius causam referunt Plato de legibus, & Athenæus libro secundo: nos eam brevitatis causa

N 4 omit.

omitemus, cum huic nostro argu-
 mento parum seruiat. Baccho impri-
 mis Pantheras sacrarunt veteres, quod
 vino delectentur, & inebriatae faci-
 lius capiantur. Hinc *φιλάκρητος* ab Op-
 piano nuncupantur, qui Bacchi nu-
 trices in Pantheras fuisse mutatas, &
 Penthea dilaniasse scribit libro tertio
 De venatione. Ob macularum quo-
 que varietate Bacchus Autumnus pre-
 ses habet hoc peculiare sibi animal:
 nam autumnalis temporis incōstan-
 tiam naturae perfidia, & colorum di-
 uersitate refert. Porro moribus variū
 hominem pardalea vestitum dicunt
 Graeci, atque etiam *παρδαλωτόν* appel-
 lant, teste Varino. Pantherę item hic-
 roglyphico hominem dolosum, &
 fraudulentum signant Aegyptij, si
 Oro Apollini credendum est. Itaque
 per somnium visam Pardalim ab in-
 fidis & maleficis periculum porten-
 dere

*Bacchi nutri-
 ces in pan-
 theras muta-
 tate.*

dere docent Onirocriti, ob varietatē animalis. Significat etiam morbos, vt Artemidorus auctor est, quorum Autumnus est ferax.

Ex caprarum siluestriū genere est quartum animal hiemali Libere deæ simbolo additū, *ἀιγαζείονα* Græci vocant, parum aut nihil discrepans ab Ibice. neque enim adeo superstitionem hoc loco differentiā requirimus. Idem est fortè Homero animal *ἀιγίξαιος*: summos autem vertices alpiū incolit, vbi perpetuæ niues, vbi glacies nūquam soluitur. *Ibici natura* Natura enim sua frigus requirit Ibex, quòd per calorem cæcutiat, & visum omnino perdat, vt nonnulli scribunt, qui eius animalis naturam diligentius sunt perscrutati. Ceruum cruribus, capite, & corpore exprimit, sed color masculino subfuscus est, caput oneratum vastis cornibus in ceruicem leniter

N 5 recli.

reclinantibus, ad quorum magnitudinem respicit Homerus, qui Pandari arcum sedecim palmarum ex feræ capræ cornu fuisse concinnatum fabulatur Iliados lib. quarto: femellæ autem minus fusce masculis sunt, & capris villaticis aliquanto maiores. Ex quarum imagine Capricorni signum traxere Astronomi: quod parti Zodiaci attribuerunt, in qua sol stationem hiemalem facit, dies perbreues, & tenebras longissimas terris distribuens. Tropas Chymærinas appellarunt antiqui solstitium illud, ut vetus Kalendarium rusticum monstrat, *χιμαίρα* enim capra est hieme nata. Hesy chius capram feram exponit, & *χιμαῖροι* torrètes vel riui, qui ex niuibus liquefactis præcipitantur montibus. Ex hieme autem deducta sunt hæc vocabula Græcis, quibus *χιμῶν* hiems est, eodem Hesy chio, & Vari-

*Solstitium
hibernum.*

no auctoꝝ. Quàm pulchrè igitur hibernæ tempeſtati caprarum omne genus adſignarunt antiqui, facilè patebit, non oſcitanter, ſed cum iudicio auctoꝝ ſcripta perlegentibus: αἶξ ^{αἶξ} autem apud Græcos commune vocabulum eſt caprigeno pecori (liceat poëtæ verbis uti) ut ἐλαφος cervis, ἵππος equis. Magnos item fluctus caprarum vocabulo αἶγας vocari, ex Homero docet Artemidorus, qui λάβρος ἐπαγίζων dixit, hoc eſt, fortis caprifans, vel undofus; αἶγες, καὶ καταιγες ventus eſt, turbo, vel procella: αἶγίζω deniq; capras paſcere, & inſuper vehementius flare ſignificat. Et idem Artemidorus ait, mare omnium tempeſtuofiffimum, ideo vocari Aegæum, quòd fluctibus & nauigandi periculo fit terribile, ^{Aegæum mare.} cuius etiam Dionyſius poëta, & Suidas meminere. Sed iam de caprarum ſignificatione ſatis multa, ſi vnũ hoc de

Caprarum
filuestrū per
nicitas.

de feris adiecerimus, quo Solis in
hiemem euntis præcipitem lapsum
imitantur. Stupendæ enim sunt per-
nicitatis, itaq; venationibus actæ al-
tissima montium petunt, quo etiam
si venator euadat, ex præruptissimis
scopulis leniter semet præcipitantes
cornibus illæsa suspiciuntur. Tangit
hanc eorum naturam Virgilius Ae-
neidos quarto:

Ecce feræ saxi deiectæ vertice capræ

Decurrere iugis.

Refert Varro ex Catonis Origini-
bus in Soracti monte Fiscelio capras
feras reperiri solere, quæ saliant è saxo
pedes plus sexagenos, ab his capras
quas pascimus ortas esse.

FVNDI TOREVMATIS

explicatio.

Reliquū est vt ad vasis ὑποδεκτὸν,
vel fundū capax liquoris descē-
damus,

damus, quod vndis marinis (me Hercle) circumluitur aptissimè. Eas secant blandi delphines, Bacchi & Veneris delitiæ. Continet insuper quatuor animalia terrestria in pisces desinentia, superiori argumèto haud incongrua. Representant enim nobis elementa cum quatuor anni partibus, quibus quæque dominantur. Sed quia alterius nobis commentarij sufficientem materiam cōmodiore occasione præbere poterunt, leuiter saltem & quasi per transfennam hoc loco monstrare proposui. Terrestria sunt quidem, sed in pisces desinūt: vt terram & aquam coniuncta elementa exprimerent, quæ generationi sedem præstāt, & animata omnia in lucem proferunt. Ex his aquam facilius in materiam genitalem transformari, philosophorū quorundam opinione receptū est, rerum principia ex aqua cōstituentium. Nā,

Terra & aqua generationi sedem præstant.

chaos

Chaos.

chaos illud primum ex quo omnia
nata fingit Hesiodus fluidum atque
aqueum valde fuisse volunt, qui ἀπὸ
τῆς χύσιος, illud nomē deriuat, χυτὸν γὰρ,
καὶ πῦτόν τὸ ὕδωρ, vt inquit ille. Suā opi-
nionem hausisse videtur ex eodem
fonte Thales Milesius, qui rerū na-
turas penitus indagauit, Deū men-
tem cuncta ex aqua formasse adse-
rens. Virgilius etiam ex Cleantis, &
Anaximenis sententia Deum æthera
appellans, eum fecundis aquis terrā
impregnasse scribit, canens pulcher-
rimè.

*Tum pater omnipotens fecundis imbri-
bus æther,*

*Coniugis in gremium lætæ descendit, &
omneis*

*Magnus alit magno permistus corpore
fetus.*

*Veneris ex
aqua.*

Neq; aberrat Græcorum theolo-
gia, quæ Venerē ex aqua progeneram
fingit,

fingit, & aquam illi sacrauit. Nasci-
 tur enim ex pluuia hoc piscis genus,
 & apud ignem soluitur rursus in a-
 quã. Nõ igitur mirum, quòd tanto-
 pere aquã laudauerit Pindarus, cùm
 generationis primordia ex ea pro-
 dijsse credere videatur, vt etiam qui
 hæc quatuor animalia solis circum- *Cur in aquis*
 uagi, atque anni quadrifidi, tum ele- *quatuor ani-*
 mentorũ generationisq; symbola in *malia visan-*
 aquis exponere nobis voluit. Quæ *tur.*
 quid singula sibi velint, quã breuissi-
 mē potero (vt commentariolo finem
 imponam) percurrere visum est.

Bos terram & Vernum tempus si- *Bos.*
 gnificat, Telluri enim Cererique &
 Lunæ sacer est, cùm ob agriculturã,
 tum quòd fecunditatē naturæ multis
 proprietatibus demõstret. Quam ob
 causam Verni temporis mediũ men-
 sem Tauro designarunt Astronomi,
 sub Veneris almæ quasi productorũ
 omniũ

omnium matris tutela existētem, quā sub bouis effigie à Phrygibus cultam fuisse legimus.

Gryphus.

Gryphus, ignis & æstatis symbolū est, quē Soli vel Apollini sacrarūt. Inter Galieni nūmos Venerijs vidimus etiam cum Grypho, & hoc titulo
A P O L L I N I C O N S. A V G.

Eius autem currū trahere fingit Claudianus. Ab Indis Soli Gryphos dedicari auctor est Philostratus, quos in Aethiopia, atque Hyperboreis mōtibus reperiri scribit Plinius. Nihilominus fictitium animal esse constat, Romanis in Hieroglyphicis frequēs, & variè depictum, plerumque tamē ex aquila & leone compositum. Sed addunt aures, ob Apollinem, qui à Lacedæmonijs τετραώτος colebatur.

*Leonum &
aquilarum
natura.*

Ignita autē prorsus est Leonum, atque Aquilarum natura: huius enim pennæ cæterarū auium plumis com-
mixtæ,

mixtæ, Plutarcho tradente, eas calore suo consumunt; ex illius verò offibus inter se collisis ignem excitari scribit Aelianus.

De Páthera quæ aërem & autumnum hoc loco notat, superius nōnulla, sed alibi plura dicemus.

Superest equus, aquam, & hiemē ^{Equus.} nobis signans. Neptuno enim sacer est, qui in equum mutatus cum Cere concubuit, & suo tridente ex vndis illud animal primus excitauit, vt habent fabulæ. Extat etiam Galieni nummus inter alios quos Venetijs vidimus cum equo in piscem desinente, & his litteris, NEPTVNO
CONS. AVG. Coluerunt autē Neptunum equestrem Romani, & in eius Dei tutela dicebant esse mensem Februarium, quando Sol gelidum & vdum occupat Aquariū, quem prodigum vrnæ dicit Poëta. Parthi igi-

o tur

tur & Thraces equum fluminibus
mactabant, vt Lacedæmonij ventis,
Lunam quoque, quæ aquis domina-
tur, *φίλιππον* cognominat Orpheus.
Sed horum omnium rationes alibi
cōmodiore occasione declarabimus
latiùs.

Hæc sunt Patrone dignissime,
quæ huc reuersus, & studiorũ ocium
nactus, in tui Toreumatis symbola
commentatus sum. In quibus si quæ
offendant delicatiora forsan ingenia,
excusabit me spero vix exiguum tem-
poris spatium, quod huic operi im-
pendere licuit, cum me aliò vocarent
occupationes. Grauis insuper atque
perplexa est materia, quæ summam
philosophiæ cognitionem & omni-
genam veterum auctorum lectionẽ
omnino requirit, quam in me (nisi
planè sim perfrictæ frontis) nullo
modo possum agnoscere. Alio igitur
opus

opus esset Oedipo, imò Morillono quodam, qui hoc argumentum ex plena litterariæ supellectilis suæ synthesi dignè potuisset excolere, nisi eum virum, prò dolor, fata nobis invidissent. Ego autem tibi satisfaciendi studio *παρέρως* hæc effudi: ex ijs si vel paucula tuo iudicio probari sentiam, non omnino me oleum atque operam perdidisse putabo. Bene vale studiosorum Mæcenas optime.

FINIS.

O 3 AVCTO-

AVCTORVM NOMINA
QVI IN HOC OPVSCVLO
CITANTVR.

<i>Aelianus.</i>	<i>Dionysius Afer.</i>
<i>Aeschylus.</i>	<i>Diphilus.</i>
<i>Achilles Bocchius.</i>	<i>Eubulus.</i>
<i>Alcaeus.</i>	<i>Eusebius.</i>
<i>D. Ambrosius.</i>	<i>Fulgentius Placiades.</i>
<i>Anacreon.</i>	<i>Gellius.</i>
<i>Atimachus.</i>	<i>D. Hieronymus.</i>
<i>Antiphanes.</i>	<i>Heliodorus.</i>
<i>Anticleides Atheniēsis.</i>	<i>Herodotus.</i>
<i>Aphthonius.</i>	<i>Hephestion.</i>
<i>Aristoteles.</i>	<i>Hesiodus.</i>
<i>Aristophanes.</i>	<i>Hesychius.</i>
<i>Artemidorus.</i>	<i>Homerus.</i>
<i>Athenaeus.</i>	<i>Horatius.</i>
<i>D. Augustinus.</i>	<i>Ion Chius.</i>
<i>Augustinus Nyphus.</i>	<i>Iulius Pollux.</i>
<i>Ausonius poeta.</i>	<i>Iunius Firmicus.</i>
<i>Celius Rhodiginus.</i>	<i>Laberius.</i>
<i>Cicero.</i>	<i>Lucretius.</i>
<i>Claudianus poeta.</i>	<i>Lycophron.</i>
<i>Clitarchus.</i>	<i>Macrobius.</i>
<i>Diodorus.</i>	<i>Martialis poeta.</i>
<i>Diodorus Siculus.</i>	<i>Martianus Capella.</i>
	<i>Mnime-</i>

Mnimerinus.

Mnasitheus.

Nicander Thyatirenus.

Oppianus.

Origenes.

Orpheus.

Orus Apollo.

Ovidius.

Pamphilus.

Pausanias.

Persius.

Philostratus.

Plato.

Plinius.

Plutarchus.

Polemon.

Solinus.

Stesichorus.

Suidas.

Sulpitius Apollinaris.

Theoclytus.

Theocritus.

Theodorus Gaza.

Valerius Probus.

Varinus.

Varro.

Virgilius.

Zenodotus.

Faint, mirrored text bleed-through from the reverse side of the page, appearing as ghostly impressions of words and names.